

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 161/07-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov, P., zastúpeného advokátkou JUDr. M. O., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cb 276/01, za účasti Okresného súdu Prešov, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov, P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cb 276/01 porušené bolo.

2. Spoločenstvu vlastníkov bytov a nebytových priestorov, P. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je

Okresný súd Prešov p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Prešov je p o v i n n ý uhradiť Spoločenstvu vlastníkov bytov a nebytových priestorov, P. trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. M. O., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júna 2007 doručená sťažnosť Spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov, P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. M. O., P., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 21 Cb 276/01.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je odporcom v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 21 Cb 276/01 o úhradu sumy 35 807,45 Sk s príslušenstvom na návrh navrhovateľky spoločnosti S., a. s., P. Sťažnosťou z 24. marca 2004 adresovanou Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sťažovateľ poukazoval na nehospodárny a pomalý postup zákonného sudcu v danom konaní. Predmetná sťažnosť bola následne postúpená na vybavenie okresnému súdu. Predseda okresného súdu listom č. Spr. 2250/04 z 11. júna 2004 vyhodnotil sťažnosť ako nedôvodnú.

Sťažovateľ opätovne poukázal na priet'ahy v konaní sťažnosťou zo 6. apríla 2005, ktorou sa dožadoval doručenia písomného vyhotovenia rozsudku okresného súdu č. k. 21 Cb 376/01-178 z 10. novembra 2004, ktorý mu dovtedy nebol doručený. Uvedený rozsudok bol krajským súdom zrušený a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Následne bol okresný súd v predmetnej veci opäť nečinný, preto právna zástupkyňa sťažovateľa podala 8. decembra 2006 písomnú žiadosť o nariadenie termínu pojednávania.

Podľa názoru sťažovateľa došlo postupom okresného súdu v namietanom konaní k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto navrhuje, aby vo veci jeho sťažnosti ústavný súd vydal nasledovný nález:

„Okresný súd Prešov v konaní o zaplatenie Sk 35.807,45 s prísl., sp. zn. 21 Cb 276/01, porušil právo Spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov, P., priznané v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Okresný súd Prešov je povinný zaplatiť sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške Sk 20.000.- do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd je povinný zaplatiť sťažovateľovi na účet jeho právnej zástupkyne trovy konania vo výške Sk 6.296.- do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval, uznesením č. k. IV. ÚS 161/07-9 z 21. júna 2007 ju prijal na ďalšie konanie a vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právna zástupkyňa sťažovateľa a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu č. 1 Spr. 0 961/2007 zo 17. júla 2007 bolo ústavnému súdu doručené 23. júla 2007. V predmetnom vyjadrení sa uvádza:

„Z priebehu konania vyplýva, že na základe žaloby, ktorá napadla na tunajší súd 14. 12. 2001 bola prejednávaná vec, týkajúca sa vzťahu medzi správcom bytového domu a spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov v P..., predmetom sporu bola

dodávka tepla a teplej úžitkovej vody. V priebehu konania došlo k opakovanej úprave žaloby, o ktorej rozhodoval súd osobitným uznesením. Vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom 21 Cb 276/01-178 z 10. 11. 2004. V dôsledku odvolania žalovaného vec bola postúpená 27. 6. 2005 na Krajský súd v Prešove.

Uznesením 3 Cob 38/2005-198 zo 7. 9. 2005 vo veci rozhodol Krajský súd v Prešove tak, že zrušil rozhodnutie súdu I. stupňa a v rozsahu zrušenia vrátil vec na ďalšie konanie. Po zrušujúcom rozhodnutí vyzval konajúci súd žalobcu na spresnenie a výpočet požadovaného príslušenstva k pohľadávke, načo reagoval žalobca podaním zo 4. 4. 2006. Vo veci bol vytýčený termín pojednávania na 18. 9. 2007, o čom boli písomne vyrozumení aj účastníci konania.

V predmetnej veci máme zato, že nedošlo k zbytočným prietahom pri prejednávani veci 21 Cb 276/2001, preto navrhujeme vysloviť, že nedošlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľov Spoločenstva vlastníkov bytov a nebytových priestorov, v P., zaručeného článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného

súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Pri kritériu právna a faktická zložitosť veci ústavný súd konštatuje, že predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o úhrade sumy 35 807,45 Sk s príslušenstvom v súvislosti s dodávkami tepla a teplej úžitkovej vody. Z doterajšieho priebehu konania a prehľadu spisu nezistil ústavný súd žiadnu okolnosť, pre ktorú by bolo možné predmetné konanie považovať po skutkovej alebo právnej stránke za zložité.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k zbytočným priesťahom v konaní.

Tretím hodnotiacim kritériom, uplatnením ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu v konaní nebránila žiadna zákonná prekážka (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Ústavný súd zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 21 Cb 276/01 zistil, že mu bol 14. decembra 2001 doručený návrh navrhovateľky (spoločnosť S., a. s., Prešov) na vydanie platobného rozkazu proti sťažovateľovi o úhradu sumy 35 807,45 Sk s príslušenstvom. Okresný súd po výzve navrhovateľke na úhradu súdneho poplatku vydal 16. mája 2002 platobný rozkaz č. k. 21 Cb 276/01-18, ktorým uložil sťažovateľovi zaplatiť určenú sumu. Okresnému súdu bol 11. júna 2002 doručený odpor sťažovateľa proti uvedenému platobnému rozkazu.

V ďalšom období vykonával okresný súd úkony spojené s prípravou pojednávania (prípisy účastníkom konania z 2. júla 2002, 14. augusta 2002) a 24. septembra 2002 nariadil termín pojednávania na 13. december 2002, ktoré bolo z dôvodu školenia sudcov preložené na 10. december 2002.

Na pojednávaní 10. decembra 2002 okresný súd uznesením č. k. 21 Cb 276/01-70 pripustil späťvzatie návrhu navrhovateľky v časti zaplataenia istiny a uznesením č. k. 21 Cb 276/01-71 pripustil zmenu petitu návrhu navrhovateľky v časti špecifikácie finančných nárokov.

Okresný súd nariadil ďalšie pojednávania na 21. február 2003 (uznesením odročené z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti právneho zástupcu navrhovateľky - pobyt na služobnej ceste) a na 9. apríl 2003 (uznesením odročené na žiadosť účastníkov konania na poskytnutie lehoty za účelom uzavretia mimosúdnej dohody). Pojednávanie stanovené na 11. jún 2003 bolo uznesením odročené na 3. september 2003 z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti právneho zástupcu navrhovateľky (absolvovanie chirurgického zákroku).

Pojednávanie 3. septembra 2003 bolo uznesením odročené na neurčito z dôvodu ospravedlnenej neúčasti právneho zástupcu navrhovateľky (pobyt na plánovanej zahraničnej dovolenke) s tým, že právny zástupca navrhovateľky bol pod hrozbou poriadkovej pokuty vyzvaný, aby v určenej lehote predložil listinné dôkazy na preukázanie uplatneného nároku. Požadované listiny boli okresnému súdu doručené 17. septembra 2003, pričom okresný súd nariadil 5. januára 2004 termín pojednávania na 10. marec 2004. Pojednávanie 10. marca 2004 bolo uznesením odročené ne neurčito za účelom predloženia špecifikácie uplatneného nároku navrhovateľky v určenej lehote. Po vypravenej urgencii okresného súdu boli požadované dokumenty predložené 14. mája 2004. Okresný súd nariadil 11. augusta 2004 termín pojednávania na 29. október 2004. Okresnému súdu bolo 8. októbra 2004 doručené ospravedlnenie neúčasti právneho zástupcu navrhovateľky na pojednávaní 29. októbra 2004 z dôvodu neodkladnej pracovnej cesty so súčasťou žiadosťou o odročenie pojednávania. Následne okresný súd nariadil termín pojednávania na 5. november 2004 a na tomto pojednávaní vykonal dokazovanie vo veci samej a pojednávanie uznesením odročil na 10. november 2004 za účelom vyhlásenia rozsudku.

Na pojednávaní 10. novembra 2004 okresný súd rozsudkom č. k. 21 Cb 276/01-178 zaviazal sťažovateľa uhradiť navrhovateľke určenú sumu s príslušenstvom a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Zákonný sudca požiadal 9. decembra 2004 o predĺženie lehoty na

vypracovanie písomného vyhotovenia rozsudku z dôvodu nadmernej pracovnej zaťaženia a vážnych rodinných problémov. Rozsudok bol vypravený účastníkom konania 8. apríla 2005. Ústavný súd považuje lehotu, v ktorej bolo písomné vyhotovenie rozsudku vypracované (takmer 5 mesiacov), za ústavne neakceptovateľnú.

Sťažovateľ následne doručil okresnému súdu 29. apríla 2005 odvolanie proti predmetnému rozsudku. Okresný súd po doručení vyjadrenia navrhovateľky k odvolaniu sťažovateľa vydal 22. júna 2005 pokyn na vypracovanie predkladacej správy a spis bol 27. júna 2005 doručený Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) za účelom rozhodnutia o odvolaní.

Na pojednávaní 7. septembra 2005 krajský súd uznesením č. k. 3 Cob/38/2005-198 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil 29. septembra 2005 prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd prípisom z 29. septembra 2005 vyzval navrhovateľku, aby špecifikovala finančné nároky v petite návrhu v zmysle pokynov odvolacieho súdu. Požadované vyjadrenie navrhovateľky bolo okresnému súdu doručené 7. novembra 2005. Okresný súd vydal 28. novembra 2005 pokyn na zaslanie vyjadrenia navrhovateľky sťažovateľovi, aby sa k nemu v lehote 10 dní vyjadril. Okresnému súdu bolo 6. decembra 2005 doručené stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu navrhovateľky, ktoré 2. februára 2006 zaslal na vyjadrenie navrhovateľke. Požadované vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 4. apríla 2006. Následne bol okresný súd (od 4. apríla 2006) bez relevantného dôvodu nečinný až do 9. júla 2007, kedy nariadil termín pojednávania na 18. september 2007.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 Cb 276/01 došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ v petite svojej sťažnosti nežiadal, aby v prípade porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd prikázal okresnému súdu v predmetnom konaní postupovať bez zbytočných priesťahov, ústavný súd uvedený príkaz nevydal (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. ústavy, zaoberal sa aj žiadosťou sťažovateľa o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk poukazujúc najmä na nehospodárnosť a neprimeranú dĺžku konania vzhľadom na predmet tohto konania.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým dĺžku obdobia, počas ktorej došlo k zbytočným priesťahom, zložitost' veci, správanie sťažovateľa ako účastníka konania, povahu

prerokovanej veci, ktorá je predmetom posudzovaného konania a § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd priznal finančné zadostučinenie pre sťažovateľa v požadovanej sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), a to podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. M. O. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to v sume 2 970 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 6 296 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2007